

dr hab. Mariusz Drzewicki
Dziedzina – sztuki muzyczne
Dyscyplina – instrumentalistyka

Łódź, dnia 27 maja 2018 r.

Recenzja pracy doktorskiej mgr Radosława Sobczaka

Zleceniodawca recenzji:

Akademia Muzyczna im. I.J. Paderewskiego w Poznaniu, Wydział Instrumentalny, pismo z dnia 26 kwietnia 2016 roku na podstawie Uchwały z dnia 4 lipca 2016 roku. Zlecenie zostało podjęte na podstawie Ustawy z dnia 14.03.2003 roku tekst jednolity o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, (Dz. U. Nr 65, poz. 595 wraz ze zmianami Dz. U. z dnia 27.07.2005 roku Nr 164, poz. 1365, art. 14 ust. 2 pkt. 2.)

Dotyczy:

Uchwała Rady Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. I. J. Paderewskiego w Poznaniu z dnia 4 lipca 2016 roku w sprawie:

- wszczęcia na wniosek mgr Radosława Sobczaka z dnia 27 czerwca 2016 roku przewodu doktorskiego w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka.

Uchwała Rady Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. I.J. Paderewskiego w Poznaniu z dnia 4 lipca 2016 roku w sprawie:

- wyznaczenia recenzenta

W świetle Ustawy z dnia 14.03.2003 roku o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65. poz. 595, ze zmianami Dz. U. nr 164, poz. 1365 z dnia 17.08.2005 r., tekst jednolity art. 6 ust. 1 - 3) Rada Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. I.J. Paderewskiego w Poznaniu posiadała uprawnienia do prowadzenia przewodu doktorskiego na stopień doktora w dziedzinie sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka. Do nadesłanego mi przez Przewodniczącą Rady Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej w Poznaniu, Dziekana, prof. dr hab. Alicję Kledzik pisma z dnia 8 lipca 2016 roku, informującego o wszczęciu 4 lipca 2016 roku przewodu doktorskiego i wyznaczeniu mej osoby na recenzenta pracy doktorskiej pana **mgr Radosława Sobczaka pt. „Przemiany formy i stylu w polskiej sonacie fortepianowej w latach 1901 - 1918”** została dołączona stosowna dokumentacja.

Niniejszym stwierdzam, że w świetle Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku art. 14 ust.2 pkt. 2, Rada Wydziału Instrumentalnego podjęła prawomocną uchwałę o wszczęciu przewodu doktorskiego na stopień doktora w dziedzinie sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka oraz wyznaczeniu mej osoby na recenzenta pracy doktorskiej pana mgr Radosława Sobczaka.

Podstawowe dane o Kandydacie:

Pan Radosław Sobczak jest absolwentem Uniwersytetu im. F. Chopina w Warszawie w klasie dr hab. Edwarda Wolanina (2006 r.). Studia uzupełniające odbył w klasie prof. Victora Macarova. Doktorant jest laureatem II nagrody Europejskiego Konkursu Pianistycznego „Halina Czerny - Stefańska in Memoriam” w Poznaniu (2008 r).

Na XIV Międzynarodowym Konkursie Pianistycznym im. F. Chopina w Warszawie (2000 r) otrzymał wyróżnienie oraz szereg nagród pozaregulaminowych.

Pianista prowadzi aktywną działalność koncertową występując w Polsce oraz poza granicami kraju, m.in. w: Niemczech, Hiszpanii, Czechach, Włoszech, Rosji, Szwajcarii, Ukrainie, Izraelu, Palestynie, Arabii Saudyjskiej, Korei, Chinach, USA.

Brał również udział w wielu festiwalach takich jak: Chopin Festival „Settimane Musica li Bresciane - Genio e malinconia” (Włochy), Piano Festival w Kitzingen (Niemcy), Festiwal Pianistyki Polskiej w Słupsku czy Festiwal Muzyki Polskiej w Gyor (Węgry)

W 2002 roku wystąpił z siedmioma recitalami w Chinach na zaproszenie Shanghai Concert Hall. Rok później swoim koncertem w Strassbourgu uświetnił uroczystość przyjęcia Polski do Unii Europejskiej.

W roku 2007 wystąpił w Gali Sylwestrowej w Operze Narodowej w Warszawie. Na zaproszenie Ambasady Polskiej w Rijadzie występował w Maskacie, w Omanie.

W 2011 roku dokonał nagrania I Koncertu fortepianowego b-moll Piotra Czajkowskiego wspólnie z Inkorean Symphony Orchester w Pusan Art Center.

W latach 2010 - 2012 prowadził działalność dydaktyczną w Chopin Keiymung University w Daegu (Korea). Obecnie zatrudniony jest na stanowisku asystenta na Uniwersytecie Muzycznym im. F. Chopina w Warszawie.

Ocena pracy doktorskiej

Na przedstawioną do oceny pracę doktorską pt. **„Przemiany formy i stylu w polskiej sonacie fortepianowej w latach 1901-1918”** składa się dzieło artystyczne w postaci rejestracji dźwiękowej *Sonaty fortepianowej es-moll op.21 Ignacego Jana Paderewskiego i II Sonaty fortepianowej A-dur op.21 Karola Szymanowskiego* oraz stosowny opis w formie dysertacji.

Nagranie zostało zrealizowane w Akademii Muzycznej im. K. Szymanowskiego w Katowicach. Reżyserem nagrania była Małgorzata Polańska.

Pan Radosław Sobczak jest doświadczonym artystą, czego dowód daje w przedstawionym do oceny dziele. Dwie sztandarowe pozycje polskiej literatury fortepianowej początku XX wieku jakimi są zarejestrowane na płycie sonaty I.J.Paderewskiego i K.Szymanowskiego stawiają przed wykonawcą najwyższe wymagania pianistyczne i interpretacyjne.

W mojej ocenie doktorant w bardzo dobry sposób sprostał tym wymaganiom przedstawiając interpretację logiczną, klarowną pod względem artykulacyjnym, oddającą we właściwy sposób idee twórcze kompozytorów.

Sonata es-moll op.21 Paderewskiego to monumentalne dzieło wymagające od pianisty znakomitych umiejętności w każdym aspekcie wykonawczym, począwszy od doskonałej techniki pianistycznej na wyjątkowej percepcji skończywszy. Znamiennym jest fakt, iż sam Mistrz Paderewski wykonał ją publicznie tylko 14 razy...

Mgr Radosław Sobczak prezentuje bardzo wysoki poziom wykonawczy, kreując osobistą wizję Sonaty es-moll. Interpretację cechuje bardzo wyrazista artykulacja w dużej mierze przyczyniająca się do dobrego uwydatnienia kontrastowych odcinków dzieła.

Zwraca uwagę logiczne frazowanie, którym doktorant tworzy architektonikę dzieła i prowadzi słuchacza interesującą narracją poprzez całą konstrukcję utworu.

Równie satysfakcjonująca jest strona kolorystyczna interpretacji. Pianista operuje szeroką paletą barw dźwięku w każdym zakresie dynamicznym. W części drugiej bardzo ładnie wybrzmiewają akordy łącząc się ze sobą naturalnym *legato*, dzięki właściwemu operowaniu przez doktoranta czasem muzycznym. W ekspresyjnych odcinkach wymagających stosowania dynamiki *forte i fortissimo*, mgr Sobczak prezentuje dużą kulturę dźwięku, nigdy nie tracąc jego pełni i szlachetności.

Część trzecia sonaty, poprzez zastosowanie techniki polifonicznej, wpisuje się w ogólne tendencje kompozytorskie przełomu XIX i XX wieku. Finałowa fuga przypominająca swoim charakterem fugi Johanna Brahmsa, wymaga od pianisty umiejętnego rozplanowania całego jej przebiegu w warstwie emocjonalnej i dynamicznej. Z tego zadania mgr Radosław Sobczak wywiązuje się w bardzo dobry sposób, tworząc przejrzystą konstrukcję formalną, jednocześnie z wielką lekkością pokonuje piętrzące się trudności techniczne utworu.

Wspomniane wyzwania techniczne stanowią jeden ze wspólnych mianowników obu zarejestrowanych na płycie sonat. Pod względem nawarstwienia komplikacji natury wykonawczej *II Sonata A-dur op.21 Karola Szymanowskiego* uchodzi za jedno z najtrudniejszych dzieł w całej literaturze fortepianowej.

W interpretacji doktoranta nie słyhać jakichkolwiek problemów z „oporem materii dzieła”. Pianista w części pierwszej utworu akcentuje kontrast między tematami, nie tracąc przy tym przejrzystości, niezwykle bogatej faktury kompozycji.

To charakterystyczne dla Szymanowskiego, ogromne nasycenie fakturalne w rozbudowaną chromatykę połączoną z elementami atonalności, przy jednoczesnym quasi orkiestrowym traktowaniu fortepianu w łatwy sposób może sprowadzić wykonawcę na interpretacyjne manowce.

W wypadku wykonania mgr Sobczaka taka sytuacja nie ma miejsca. Zwartość i logika muzycznej wypowiedzi pozwala z łatwością przemierzać meandry dzieła.

Pianista w zrównoważony sposób eksponuje elementy modernistyczne jak i ciągle pobrzmiewające elementy postromantyczne.

Część druga *Sonaty op.21*, wariacje zwieńczone finałową fugą to kompozycja stylistycznie i strukturalnie bardzo rozbudowana. Podobnie jak w części pierwszej kompozytor łączy elementy nowego języka muzycznego z sięganiem do barokowych form tanecznych jak menuet czy sarabanda.

Wykonanie części drugiej cechuje wewnętrzną energetyką, w świetny sposób spajająca formalnie poszczególne wariacje. Pianista nie traci napięcia narracji muzycznej tym samym przyczyniając się do stworzenia zwartej konstrukcji całej części. Bardzo dobra przejrzystość planów dynamicznych i barwowych oparta na wyrazistej artykulacji, potęguje wrażenie artystyczne.

Całość zarejestrowanego dzieła zasługuje na bardzo wysoką ocenę w każdym aspekcie wykonawczym i potwierdza wysokie kompetencje doktoranta w zakresie sztuki pianistycznej.

Część opisowa pracy doktorskiej podzielona została na trzy rozdziały opatrzone wstępem i podsumowane zakończeniem.

Rozdział pierwszy autor poświęca sonacie fortepianowej w kontekście jej rozwoju na przestrzeni XIX i XX wieku.

Doktorant przedstawia w nim ewolucję sonaty fortepianowej w zakresie formy i stylu, przyjmując umownie ramy czasowe przypadające na okres działalności wybitnych kompozytorów polskich XIX i XX wieku.

Krótkie opisy głównych założeń formalnych i stylistycznych sonat Lessla, Sarneckiej, Wieniawskiego, Stolpego, Żeleńskiego czy Chopina mają za zadanie ukazać drogę rozwoju polskiej sonaty fortepianowej prowadzącą do powstania sonat Paderewskiego i Szymanowskiego.

W rozdziale drugim doktorant przedstawia genezę obu sonat oraz analogie i różnice w zakresie budowy formalnej i traktowania przez kompozytorów materii dźwiękowej. Wykazuje również związki sonat z powstałymi w tym samym czasie utworami symfonicznymi: w przypadku Paderewskiego z *Symfonią h-moll „Polonia”*, w przypadku Szymanowskiego z *II Symfonią*. Mgr Radosław Sobczak dokonuje analizy pod względem zastosowanych środków techniki pianistycznej i ich funkcji jako elementów formotwórczych.

Trzeci rozdział poświęcony został problemom wykonawczym i interpretacyjnym obu sonat. Cennym wydaje się być spojrzenie doktoranta z pozycji pianisty-praktyka, posiadającego przemyślaną wizję interpretacji dzieła.

Autor na bazie zamieszczonych przykładów nutowych dokonuje analizy problematyki wykonawczej jednocześnie starając się zaproponować ich rozwiązanie.

Dysertacja napisana jest poprawnym, zrozumiałym językiem, właściwym dla tego rodzaju prac pisemnych. Pod względem merytorycznym nie budzi zastrzeżeń, pokazując doktoranta jako osobę kompetentną, świadomą artystycznych wyborów i historycznych uwarunkowań.

Niestety, doktorantowi nie udało się uniknąć niekiedy niezgrabnych stylistycznie sformułowań, literówek i drobnych błędów językowych jak np. :

- str. 61 „*Większa część fugi w sonacie Paderewskiego jest dwugłosowa, lecz głosy są zdwajane, co daje poczucie większej polifonii*”.

- str. 47 „*...które – w połączeniu z szybkim tempem i dynamiką forte – fortissimo, pozwalają utrzymać kompozytorowi ekspresję muzyczną i doprowadzać do apogeum.*”

Te drobne uchybienia nie mają większego wpływu na mój bardzo pozytywny odbiór całego opisu dzieła i jego dobrą ocenę.

Konkluzja

Po dokładnym zapoznaniu się z pracą doktorską mgr Radosława Sobczaka pt. „*Przemiany formy i stylu w polskiej sonacie fortepianowej w latach 1901 - 1918*” stwierdzam, iż praca stanowi ciekawe studium polskiej sonaty fortepianowej początku XX wieku tym samym wpisując się w nurt propagowania polskiej kultury muzycznej.

Sposób ujęcia tematu w połączeniu z wysokim poziomem artystycznym przedstawionego do oceny dzieła stanowi znaczny wkład w rozwój dyscypliny reprezentowanej przez doktoranta.

Tym samym stwierdzam iż, praca doktorska **mgr Radosława Sobczaka** spełnia wymagania wymagania art. 13 ust. 1 Ustawy z dnia 14.03.2003 roku oraz

z dnia 03.10.2014 roku (Dz.U. z 2014 poz.1383) (z późniejszymi zmianami).

Stawiam wniosek o jej przyjęcie.